Ştiinţele educaţiei

Liliana Stan

PEDAGOGIA PREŞCOLARITĂŢII ŞI ŞCOLARITĂŢII MICI

Collegium

POLIROM

125802

Liliana Stan

PEDAGOGIA PREȘCOLARITĂȚII ȘI ȘCOLARITĂȚII MICI

C-286183X

286183
UNIVERSITATEA
"DUN[illegible] DE JOS" GALAȚI
[illegible]ȚIA 2

POLIROM
2014

Cuprins

Capitolul 1. *Pedagogia învăţământului preşcolar şi pedagogia învăţământului primar – componente ale sistemului ştiinţelor pedagogice* 9
1.1. Pedagogia – cunoaştere multidimensională a educaţiei 11
1.2. Problematica studiată de pedagogia învăţământului preşcolar 12
1.3. Problematica teoretică a pedagogiei învăţământului primar 13
1.4. O posibilă simbioză – pedagogia preşcolarităţii şi şcolarităţii mici 13
1.5. Obiectul de cercetare al pedagogiei învăţământului preşcolar şi al pedagogiei învăţământului primar 14

Capitolul 2. *Lumea contemporană şi provocările ei privind educaţia în primii ani de viaţă* 19
2.1. Probleme ale lumii contemporane cu impact asupra educaţiei la vârstele mici ... 21
2.2. Soluţii la problemele actuale ale educaţiei vârstelor mici. Tendinţe globale 25
2.2.1. Măsuri administrativ-organizatorice 26
2.2.2. Opţiuni valorice principiale 30
2.2.2.1. Educaţia pentru toţi – formare a tuturor 30
2.2.2.2. Educaţia timpurie – prioritate socială majoră 31
2.2.2.3. Educaţia elementară – paşaport pentru viaţă 34
2.2.3. Soluţia românească pentru educaţia preşcolară – repere istorice 34

Capitolul 3. *Copilul de vârstă mică – un univers de descoperit* 43
3.1. Cunoaşterea copilului mic – fundament al intervenţiei educative 45
3.2. Cerinţa cunoaşterii copilului – principiu fundamental al educaţiei la vârstele mici 45
3.3. Beneficiile cunoaşterii copilului 47
3.3.1. Învăţare-formare optimizată 47
3.3.2. Evaluare corectă, individualizată şi stimulativ-formativă 48
3.3.3. Consiliere adecvată 50
3.3.4. Autocunoaştere asistată a copilului 51
3.4. Reperele unei concepţii despre copilul de vârstă mică şi cunoaşterea lui 52
3.5. Metode de cunoaştere a copilului – un tablou sintetic 55
3.6. Instrumente de organizare a informaţiilor despre copil şi grupul de copii 56

3.6.1. Fişe utilizate în demersul cunoaşterii copilului – o imagine de ansamblu 58
3.6.2. Fişe utilizate în practica educativă a cunoaşterii copilului 59
3.6.2.1. Fişa de caracterizare – un instrument cu structură complexă 60
3.6.2.2. Harta psihopedagogică – un instrument cu structură simplificată 64
3.6.2.3. Un model de fişă pentru caracterizarea copilului preşcolar 68
3.6.2.4. Raportul de evaluare a copilului din clasa pregătitoare – RED 70
3.6.2.5. Fişa de observaţie a activităţii în grup a copiilor 74
3.6.2.6. Fişa de observaţie curentă a copilului 74
3.6.2.7. Dosarul – sinteză a instrumentelor cunoaşterii copilului..... 75
3.6.2.8. Fişa de caracterizare a grupului de copii 78
3.6.2.9. Un model de fişă pentru caracterizarea clasei de şcolari..... 79
3.6.2.10. Fişa şcolară de caracterizare dinamică – o propunere (E. Badea) 80

Capitolul 4. *Principiile activităţii educative desfăşurate cu copiii de vârstă mică* 85
4.1. De la reguli la principii ale formării 87
4.2. Clasificarea principiilor activităţii educative desfăşurate cu copiii de vârstă mică 90
4.3. Descrierea unor principii ale educaţiei copiilor de vârstă mică 91
4.3.1. Principiul respectării copilului şi a drepturilor lui 92
4.3.2. Principiul considerării copilului ca un întreg 94
4.3.3. Principiul medierii învăţării 94
4.3.4. Principiul intuiţiei/al utilizării materialului didactic 95
4.4. Respectarea principiilor didactice – condiţie a succesului profesional 98
4.5. Repere ale deontologiei activităţii formative cu copiii de vârstă mică..... 100

Capitolul 5. *Analiza componentelor curriculumului : finalităţi, conţinuturi, metodologie, evaluare în educaţia din primii ani de viaţă* 103
5.1. Finalităţile formării copiilor în primii ani de viaţă 105
5.1.1. Finalităţile educaţiei – delimitări conceptuale..... 105
5.1.2. Finalităţile formării în primii ani de viaţă ; aspecte generale 106
5.1.2.1. Dezvoltarea 106
5.1.2.2. Învăţarea..... 109
5.1.2.3. Umanizarea 111
5.1.2.4. Socializarea 113
5.1.2.5. Disciplinarea..... 117
5.1.2.6. Autonomizarea 122
5.2. Conţinuturile educaţiei copiilor de vârstă mică 125
5.2.1. Caracteristici generale ale conţinuturilor pentru copii..... 125
5.2.2. Conţinuturi propuse în învăţământul preşcolar şi primar românesc – perspectivă de ansamblu 133

5.2.2.1. Conţinuturi propuse în învăţământul preşcolar 134
5.2.2.2. Conţinuturile din învăţământul primar românesc 141
5.3. Probleme ale metodologiei educaţiei formale pentru vârstele mici 143
5.3.1. Accepţii ale terminologiei folosite 143
5.3.1.1. Metoda de învăţământ. Procedeul didactic – componentă a metodei 144
5.3.1.2. Metodologia didactică 145
5.3.1.3. Clasificări ale metodelor didactice 147
5.3.1.4. Strategia didactică 149
5.3.1.5. Tehnologia didactică 150
5.3.2. Metode didactice de comunicare 151
5.3.2.1. Algoritmul descrierii metodelor didactice 151
5.3.2.2. Descrierea metodelor didactice de comunicare 153
5.4. Probleme ale evaluării în educaţia copiilor de vârstă mică 179
5.4.1. Capacitatea evaluativă – trăsătură definitorie a omului 180
5.4.2. Evaluarea în educaţia copiilor de vârstă mică ca evaluare formatoare 183
5.4.3. Definiţii ale evaluării; cadrul general 185
5.4.4. Nivelurile evaluării în educaţie 189
5.4.5. Evaluarea în relaţia educat-educator 191
5.4.5.1. Evaluarea iniţială/pe parcursul desfăşurării programului/finală 193
5.4.5.2. Evaluarea formativă/cumulativă 196
5.4.5.3. Evaluarea potenţialului/evaluarea rezultatelor în învăţare 197
5.4.5.4. Evaluarea orală/scrisă/practică/în formă combinată 200
5.4.5.5. Evaluarea prin diverse metode 203
5.4.5.6. Evaluarea diagnostică/prognostică/corectivă 207
5.4.5.7. Evaluarea internă/evaluarea externă 209
5.4.5.8. Heteroevaluarea/autoevaluarea elevilor 211

Capitolul 6. *Probleme ale proiectării didactice în grădiniţă şi şcoala primară* 213
6.1. Proiectarea în educaţie 215
6.2. Funcţiile proiectării 217
6.3. Proiectul – rezultat al proiectării. Structura generală a unui proiect 218
6.4. Nivelurile proiectării 219
6.4.1. Proiectarea anuală 220
6.4.2. Proiectarea semestrială 220
6.4.3. Proiectarea unităţii de învăţare 221
6.4.4. Proiectarea activităţilor didactice cu şcolarii mici şi preşcolarii 222
6.4.4.1. O precizare terminologică; de ce proiect şi nu plan 222
6.4.4.2. Un posibil model de proiect didactic 223
6.4.4.3. Un exemplu de proiect didactic pentru şcoala primară 230
6.4.4.4. Un exemplu de proiect de activitate integrată în grădiniţă 238
6.4.5. Etapele elaborării proiectului didactic în perspectivă curriculară 249

Anexe

Anexa 1. *Tabloul general al ştiinţelor educaţiei privit din perspectiva secolului XX* 255
Anexa 2. *Categorii de ştiinţe pedagogice* 259
Anexa 3. *Fişa pedagogică a elevului* 262
Anexa 4. *Fişa psihopedagogică a elevului* 265
Anexa 5. *Fişa psihopedagogică a elevului* 267
Anexa 6. *Fişa psihopedagogică de caracterizare a elevului* 269
Anexa 7. *Un cod de viaţă în relaţia adult-copil* 273
Anexa 8. *Cele zece fericiri ale părinţilor* 275
Anexa 9. *Legile copilului* 276
Anexa 10. *Normativ de dotare minimală pentru învăţământul preşcolar – MEC, 2006* 278
Anexa 11. *Copiii învaţă ceea ce trăiesc* 283
Anexa 12. *Scrisoare adresată de Alexandru Vlahuţă fiicei sale* 284

Bibliografie 285